

Муниципальное автономное общеобразовательное учреждение
«Санагинская средняя общеобразовательная школа»

«Утверждено»

Директор МАОУ
«Санагинская СОШ»
/Бандеева И.В./

ФИО
Приказ № 85 от «28» 08 2017 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Предмет: буряад хэлэн

Класс: 2 «а»

Учитель: Шадараева Хажидма Николаевна

Категория: первая

Стаж: 22

2017-2018 учебный год

Нуралсалай сэдэбүүдэй гол удха

Мэдүүлэл. Мэдүүлэл тухай ойлгосо.

Мэдүүлэлэй шухала гэшүүд.Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо.Элдэб янзын мэдүүлэлнүүд. Диктант .

Абяанууд ба үзэгүүд.

Үгэ.Аялган ба хашалган абяан.Үе.Үгэ таһалжа, шэнэ мүртэ нүүлгэ.Буряад алфавит.Абяан ба үзэгүүд.Түргэн ба удаан аялганууд.Аялган үзэгүүдые зүб бэшэлгэ.Аялганай хубарил.Дифтонг уй-үй.Хашалган абяанууд.Шалгалтын диктант.

Хэлэлгын хубинууд.

Юумэнэй нэрэ гэжэ юун бэ?Юумэнэй нэрын тоо.Тусхайта нэрэнүүд. Юумэнэй нэрын хубилха ёһо. Тэмдэгэй нэрэ тухай ойлгосо.Тэмдэгэй нэрын шанар. Диктант. Глаголой удха шанар.Глаголой олоной ба нэгэнэй тоо.

Үгын бүридэл.

Үгын үндэһэн.Түрэл үгэнүүд.Мэдүүлэл соо үгэ соо яжа хубилнаб?Үгын биридэлөөр шүүлбэри хэлгэ.Шалгалтын диктант.

Хэлэлгэ.Монолог ба диалог.Текст.

Нурагшатай мэдэсэ шадабариде табиха эрилтэнүүд

Нурагшатай мэдэсэ:

- мэдүүлэл; мэдүүлэлэй шухала: нэрлуулэгшэ, хэлэгшэ гэхэн терминуудтэй, мэдүүлэлэй юрын гэшуудтэй (тэдэниие илгангүй) танилсажа, тэдэниие мэдүүлэл сооһоо илгана дадалтай болохо;
- түргэн ба удаан аялгануудые, дифтонгнууд, йотирована аялгануудые үгэ соо зүб хэрэглэжэ, бэшэжэ нурагша болоно;
- үгын үндэһэн ба суффикс илгана болохо;
- абыае үзэгтэ «оршуулха» (фонетикэ-графическа бэшэлгэ тухай хэлэгдэнэ);
- үзэг, үгэ, мэдүүлэл зубөөр, эли тодоор бэшэхэ, номһоо, самбарһаа буулгажа бэшэхэ, багшын уншалга доро бэшэхэ, бэшэһэнээ шалгаад, гаргаһан алдуунуудаа заһаха;
- хараһан, дуулаһан тухайгаа, өөрынгөө һанал бодолые найруулан бэшэжэ нурагша – эдэ болоно.

Шадаха болохо:

- 45 -50 үгэтэй диктант бэшэжэ, үгын һуулэй ээ-эй, ээ – оо аялгануудые хэрэглэжэ хэлэлгын хубинуудые мэдүүлэл соо олохо, үгэнүүдые буридэлөөрнь болон хэлэлгын хубяарнь разбор хэжэ, синтаксическэ разбор хэжэ, мэдүүлэл соо шухала ба юрын гэшуудые олохо, 50-60 үгэтэй изложнени бэшэжэ, хараһан юумэн тухайгаа сочинени бэшэхэ.

Шалгалтын хүдэлмэринүүд

№	Темэ	Хүдэлмэрийн янза
1	Мэдүүлэл	Оролто шалгалтын диктант
2	Абяан ба үзэгүүд	Диктант
3	Тэмдэгэй нэрэ	Диктант
4	Жэл соо үзэхэнөө дабталга	Шалгалтын диктант

ТЕМАТИЧЕСКЭ ТҮСЭБ

№ п/п	Темэ	КЭС	Нуралсалай түсэблэһэн дүнгүүд	Үхибүүдэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд	Метапредметнэ дүнгүүд
Мэдүүлэл (5 час)					
1-5	Мэдүүлэл тухай ойлгосо. Мэдүүлэлэй шухала гэшүүд. Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо. Элдэб янзын мэдүүлэлнүүд. Диктант .	5.1 Мэдүүлэл ба холбуулал	Нэрлүүлэгшэ ба хэлэгшэ гэхэн терминтэй танилсалга, мэдүүлэл сооһоо илгажа хураха.	Зурагаар рассказ злхёожо, тэржнээ удхаарнь бэшэжэ шадаха. Удхаараа холбоотой паар үгэнүүдые илгажа, мэдүүлэл зохёожо, тэрэнээ дэлгэрэнгы болгохо шадабаритай болохо.	Анализ хэжэ, дүн гаргажа шадаха.
Абяан ба үзэгүүд (10час)					
6-15	Үгэ. Аялган ба хашалган абьяан. Үе. Үгэ таһалжа, шэнэ мүртэ нүүлгэ. Буряд алфавит. Абьяан ба үзэгүүд. Түргэн ба удаан аялганууд. Аялган	1.1 Абьяан ба үзэгүүд	Түргэн ба удаан аялгануудые илгаруулжа ба бэшэжэ шадаха. Дийтонгнуудые зүбөөр үгүүлжэ ба бэшэжэ шадаха. Аялганай тааралдал, хубарил, нугарал дүримэй ёһоор бэшэжэ шадаха.	Хүнэй бодол дууһан шагнажа хураха, өөрынгөө зорилго хэлэжэ хураха.	Анализ хэжэ, тусэблэжэ хураха.

	үзэгүүдые зүб бэшэлгэ. Аялганай хубарил. Дифтонг уй- үй. Хашалган абяанууд. Шалгалтын диктант.				
16- 17	Абтаһан үгэнүүд	5.1 Үгэ ба холбуулал	Абтаһан үгэнүүд	Бэе бэтгээ харилсажа хураха дадалтай болохо, хүнэй үгэ шагнажа, өөрын бодол хэлэжэ шадаха	Өөртөө хэрэгтэй юумэнүүдые ондоо номһоо оложо хураха.
Хэлэлгын хубинууд (10час)					
18- 21	Юумэнэй нэрэ гэжэ юун бэ? Юумэнэй нэрын тоо. Тусхайта нэрэнүүд. Юумэнэй нэрын хубилха ёһо.	4.1 Юумэнэй нэрэ	Юумэнэй нэрын удха ба хэрэглэл тухай танилсаха; нэгэнэй ба олоной тоодо байһан үгэнүүдые илгаруулжа шадаха; мэдүүлэл соо юумэнэй нэрын хүүл залгалтануудые абадаг тухай ойлгохо.	Һайн хураха гэжэ эрмэлзэлтэй болохо.	Өөртөө хэрэгтэй юумэнүүдые ондоо номһоо оложо хураха.
22- 24	Тэмдэгэй нэрэ тухай ойлгосо. Тэмдэгэй нэрын шанар. Диктант	4.5 Тэмдэгэй нэрэ	Тэмдэгэй нэрын, удха шанар ба асуудалнуудтай танилсаха. Мэдүүлэл соо ондоо үгэнүүдтэй холболдожо, тэмдэгэй нэрын залгалтануудые абадаг тухай ойлгосо.	Бэе бэтгээ харилсажа хураха дадалтай болохо, хүнэй үгэ шагнажа, өөрын бодол хэлэжэ шадаха	Анализ хэжэ шадаха, тобшолол гаргажа хураха дадалтай болохо.

25-29	Глаголой удха шанар. Глаголой олоной ба нэгэнэй тоо.	4.8 Глагол	Глаголой удха ба хэрэглэл тухай танилсаха; нэгэнэй ба олоной тоодо байхан үгэнүүдые илгаруулжа шадаха; мэдүүлэл соо глагол илгажа хураха.	Хүнэй бодол дууһан шагнажа хураха, өөрынгөө зорилго хэлэжэ хураха.	Анализ хэжэ шадаха, тобшолол гаргажа хураха дадалтай болохо.
Үгын бүридэл (4час)					
30-34	Үгын үндэһэн. Түрэл үгэнүүд. Мэдүүлэл соо үгэ соо яажа хубилнаб? Үгын биридэлөөр шүүлбэри хэлгэ. Шалгалтын диктант	3.1 Үгын бүридэл	Үгын бүридэлөөр шүүлбэри хэхэ дадалтай болохо; нэгэ үндэһэтэ үгэнүүдые ханажа ба зүбөөр бэшэжэ шадаха.	Бэе бэтгээ харилсажа хураха дадалтай болохо, хүнэй үгэ шагнажа, өөрын бодол хэлэжэ шадаха	Өөртөө хэрэгтэй юумэнүүдые ондоо номһоо олохо хураха.
35	Хэлэлгэ. Монолог ба диалог. Текст.	9.1 Хэлэн ба хэлэлгын илгаа 9.5 Монолог ба диалог	Хэлэлгэ ба хэлэлгын илгаа ойлгожо абаха, монолог ба диалог илгажа хураха.	Хүнэй бодол дууһан шагнажа хураха, өөрынгөө зорилго хэлэжэ хураха.	Анализ хэжэ шадаха, тобшолол гаргажа хураха дадалтай болохо.

Диктант

Намар

Зорилго: нурагшадай мэдүүлэл тухай мэдэсэ элирүүлхэ.

Эртын намар үнгэрбэ. Наранай элшэ нуларба. Үдэртөө хэрюун болоо. Үглөөгүүр дарзагар хюруу унаад хононо. Шубууд дулаан орон тээшээ нийдээ. Хамаг амитан үбэлдөө бэлдэнэ. (23үгэ)

Грамматическа даабаринууд:

1. Диктант соо хэды мэдүүлэл байнаб?
2. Түрүүшын мэдүүлэлэй шухала гэшүүдые зурагты.

Түйсэ.

Зорилго: аялган үзэгүүдые үгэ соо дүримэй ёһоор зүб бэшэхэ шадабари шалгаха.

Зэбэ хуһанай үйһэ хуулаад, түйсэ дархалдаг. Эжы тэрээн соонь хуурай эдэе хоол хадагалдаг. Зэбын хэһэн түйсэ нариихан зургаар гоёлтотой. Тэрэ нүхэдтөө, дүүнэртээ олон түйсэ бэлэглэһэн.

Даабаринууд:

1. Эрсэ аялгантай үгэ ологты: юһэн, горьё, жэргэмэл.
2. Алдуутай үгэ ологты: хүүгэдтээ, үүдэндөө, түргөөр.
3. Түргэн аялгантай үгэ ологты: харгы, һийхэ, бэһелиг.
4. Аялганай тааралдалай ёһоор бэшэгдэһэн үгэ ологты: гүйхэдөө, бороожобо, хөөрөөн.
5. Аялганай хубарилай ёһоор бэшэгдэһэн үгэ ологты: мориной, улаалзай, шоргоолзон.

Бэрхэтэй бодолго

Зорилго: хэлэлгын хубинуудые илган олохо шадабари шалгаха.

Хүгшэн аба аша басгандаа хэдэн ондоо үнгэтэй бумбэгэнүүдые бэлэглэбэ.

Улаан бүмбэгэ хүхэ болон ногоон бүмбэгэнүүдһээ томо. Харин ногоон бүмбэгэ хүхэ бүмбэгэһөө бага. Хүгшэн аба хэды бүмбэгэ бишихан Дулмада бэлэглээб?

Даабаринууд:

1. Түрүүшын мэдүүлэл соо хэлэлгын хубинуудые илга.
2. Тэмдэгэй нэрэнүүдые оложо зурагты.

Зундаа.

Зорилго: жэл соо үзэһэн бэшэгэй дүримүүдые хэрэглэжэ, мэдүүлэлнүүдые алдуугүйгөөр, зүбөөр бэшэхэ шадабари шалгаха.

Би хүдөө талаар ябабаб. Наратай сэлмэг үдэр байба. Поолиин захаар Пальма нохой хүхюутэй гүйнэ. Гэнтэ хажууһаам борохон шубуун нийдэшэбэ. Тэрэ пишаганажа байжа хажуу тээшээ гүйбэ. Ажаглажа харахадам, нэлэнхы ногооной оёорто, зохидхон уургай соо зургаан борохон үндэгэн байба.

Даабари: шубуухай пишаганажа байжа юундэ хажуу тээшээ гүйгөө.